

פרק א מה כותבים כאן?

על הפסוק בנבואת יחזקאל, שבו נאמרו דברי הקדוש-ברוך-הוא לעם ישראל "ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם" - שגם בחוץ לארץ (שזוהי הכוונה בלשון הפסוק "בארצות אשר באו שם"), במקום הגלות, ובזמן הגלות, ישנו "מקדש מעט", המהווה תחליף לבית המקדש, והוא מעין ודוגמת בית "המקדש הגדול אשר היה בירושלים", וכמו שהסביר אחד המפרשים: "תַּנְיִין (שני) לבית מקדשא" - היינו שה"מקדש מעט" הוא "שני" לבית המקדש בירושלים (שני מלשון מְשֻׁנָּה, כמו "משנה למלך").

בין חכמי בבל נערך דיון היכן הוא ה"מקדש מעט" - אֵיתָא בְּגִמְיָא (דיון זה מובא בגמרא) "אמר רבי יצחק ה"מקדש מעט" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שֶׁבְּבָבֶל, ורבי-אלעזר אמר שה"מקדש מעט" זה בית רבינו שבבבל".

האם החכמים חלוקים בדעותיהם, איזהו בדיוק ה"מקדש מעט" והיכן מקומו? ממבט ראשון נראה שכך הוא הדבר, שכן לדעת רבי יצחק כל בית כנסת ובית מדרש בבבל הוא "מקדש מעט" אשר הקדוש-ברוך-הוא

משרה בו את שכינתו בזמן הגלות כתחליף לבית המקדש בירושלים. ואילו לדעת רבי אלעזר, כך מובן, לא כל בית כנסת בבבל הוא "מקדש מעט", אלא רק בית הכנסת ובית המדרש שב"בית רבינו".

ויש לומר, שרבי-יצחק ורבי-אלעזר לא פְּלִיגִי, החכמים אינם חולקים זה על זה ולמעשה כל אחד מסכים לדעתו של השני, היינו, שגם לדעת רבי-אלעזר - שלדעתו "בית רבינו" הוא הוא ה"מקדש מעט" - נקראים גם כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל "מקדש מעט", וגם לדעת רבי-יצחק - שלדעתו כל הבתי כנסיות הם "מקדש מעט" - עיקר ושלימות הענין ד"מקדש מעט" הוא ב"בית רבינו": החכמים אינם חלוקים בדעותיהם, וכל ההבדל ביניהם הוא היכן כל אחד מהם שם את ההדגש. כל אחד מהם ציין והדגיש מקום מסוים הנקרא "מקדש מעט", מבלי לשלול את המקום שאותו ציין והדגיש חברו. למעשה בפועל, שניהם מסכימים גם שהקדוש-ברוך-הוא נמצא בכל בתי הכנסיות ובתי המדרשות שבבבל, וגם שהשלימות של "מקדש מעט" היא ב"בית רבינו" והוא ה"מקדש מעט העיקרי".

התואר "רבינו" - הוא על-שם שמלמד תורה לתלמידים, ו"בית רבינו" (הבית שבו מלמד רבינו תורה לתלמידיו) - הוא בית מדרש, ובמילא הרי-הוא גם בית כנסת (הבית שבו מתכנסים הרב והתלמידים לתפלה), כיון שהלימוד והתפלה צריכים-להיות בבית אחד, כהמשך הסוגיא שם מובאים דברי אחד החכמים שסיפר "הוֹאֵי גְּיִיסָנָא בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא". (הייתי לומד בבית הכנסת). מכך מובן שבנוסף לכך ש"בית רבינו" היה בית מדרש, הוא היה גם בית כנסת. לפי זה אפשר לחשוב שאין הבדל בין "בית רבינו" לבין כל בתי הכנסיות ובתי המדרשות האחרים שבבבל. שהרי בכל בית כנסת לומדים ומתפללים, וגם ב"בית רבינו" נוהגים כך, ולכאורה הוא שווה להם במעלתו.

מדוע אם כן מוסכם על החכמים ש"בית רבינו" הוא מקום מיוחד יותר משאר בתי כנסיות, ועד כדי כך שהוא ה"מקדש מעט העיקרי" בכל ארץ בבל?

כיון של"בית רבינו" יש מעלה בלעדית: ומעלה יתירה ב(בית הכנסת
ובית המדרש שב)"בית רבינו" לגבי שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות -
המעלה המיוחדת היא, ששם "רבינו" פוסק הלכות ומורה הוראות לכל העם
כיצד להתנהג (בהמשך יוסבר מהי המעלה בכך).

